

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. VIII. Quando detur augmentum gratiæ & charitatis, actibus remissis
debitum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

verbis illis: *Quia non in quolibet actu meritorio invenitur illa conditio, per quam ex actu consequitur augmentum habitus.*

129. Obijcies secundò cum Durando: Ille solùm dignus est accipiendi, qui benè utitur jam acceptis: Sed habens habitum intensum, & remissè operans, non utitur habitu debito modo, quia actus non proportionatur intensiōi habitus: Ergo per tales actus non meretur augmentum charitatis, sed solùm per illos, qui excedunt, vel adæquant habitus intensiōem.

130. Respondeo concessà Majori, negando Minorem: cùm enim nullum sit præceptum divinum, aut naturale, operandi secundùm totam habitus intensiōem, utens habitu remissè, non indebito, sed debito modo illo utitur, & actum unde quaque bonum, id est nullà circumstantiā vitiarum, exercet, etsi non ita bonum, ac si habitu adæquate uteretur, sicque potest esse dignus præmio augmenti charitatis; non secus ac qui benè operatur, servans Dei præcepta, meretur præmium, etsi non faciat quod melius est, servans consilia.

131. Obijcies teritiò: Inter meritum de condigno, & præmium, debet esse æqualitas: Sed hæc non reperitur inter actum remissum charitatis, & augmentum ejus, cùm incrementum habitus actum remissum excedat: Ergo actus remissus charitatis non meretur de condigno augmentum habitus.

132. Respondeo primò, inter meritum de condigno, & præmium, non requiri æqualitatem mathematicam, sed sufficere proportionalem, ut docet D. Thomas in 3. dist. 18. quæst. 1. art. 2. & 1.2.

Disp. 2. quæst. 114. art. 1. & nos in Tractatu de merito
art. 4. declaravimus: hæc autem inter actum charitatis
E 5. remissum, & ejus augmentum reperitur; nam æqualitas proportionis meriti cum præmio illud excedente subsistit, ut patet in actionibus & passionibus hujus vitæ, quæ licet citò transeant, & parùm durent, ratione tamen gratiæ & charitatis à qua procedunt, habent proportionem cum gloria & visione beatifica, quæ interminabilis est, & æternitate mensuratur, eamque de condigno promerentur, juxta illud Apostoli 2. ad Corinth. 4. *Quod momentaneum est & leve tribulationis nostræ, æternum gloriæ pondus operatur in nobis.*

133. Respondeo secundò, concessà absolute Majori, negando Minorem. Ad ejus probationem dicatur, quod licet incrementum habitus excedat actum remissum, in genere physico, & secundùm suam physicam entitatem, non tamen excedit valorem moralem illius; sumptum ex gratia, aliisque capitibus, ex quibus dignitas actus meritorij confugit: sicut pœnarum acerbitas, in æternum duratura, physicè excedit temporaneam delectationem captam ex peccato mortali, non tamen illius gravitatem moralem; & sicut visio beatifica excedit physicam entitatem actus charitatis, non tamen valorem meritorium illius, ut loco citato fusè expendimus.

134. Obijcies quartò contra secundam conclusionem: Christus Dominus per actus consequentes illum quem in primo instanti conceptionis elicit, verè meruit, & tamen non meruit aliquid de novo, sed tantùm id quod antea meruerat per primum actum, ut docent Theologi in Tractatu de Incarnatione: Ergo similiter poterit salvum meritum in actibus charitatis, etiam remissis, quamvis non correspondeat illis novus gradus gloriæ essentialis, sed idem pluribus titulis.

135. Confirmatur: Quando quis per pœnitentiam

A resurgit à peccato, gratia præcedens, & omnia bona opera meritoria quæ fecerat ante peccatum, verè & propriè reviviscunt per pœnitentiam, & tamen non datur pro illis novus gradus gratiæ, vel gloriæ essentialis, sed solùm datur novo titulo idem gradus gloriæ, qui correspondet pœnitentiæ, seu contritioni, & charitati per quam resurgit: Ergo similiter, ut salvetur actus charitatis remissus, esse verè & propriè meritorium augmenti gratiæ, charitatis, & gloriæ, non requiritur quod intuitu illorum detur à Deo novus gradus gratiæ, charitatis, & gloriæ, sed sufficit quod idem gradus qui actui intensiori correspondet, pluribus titulis tribuatur. Consequentia videtur legitima, ex paritate rationis. Antecedens verò expressè docetur à D. Thoma 3. p. quæst. 89. art. 5. ad 3. ubi ait: *Ille qui per pœnitentiam resurgit in minori charitate, consequetur quidem præmium essentiale, secundùm quantitatem charitatis in qua invenitur: habebit tamen majus gaudium de operibus in prima charitate factis, quam de operibus quæ in secunda fecit, quod pertinet ad præmium accidentale.* Sentit ergo S. Doctor, quod in tali casu non dabitur novum præmium essentiale, propter præcedentia opera, per pœnitentiam vivificata, sed solùm accidentale, ita tamen quod idem gradus gloriæ essentialis dabitur novo titulo.

C Ad objectionem, concessò Antecedente, nego 136. consequentiam, & paritatem: nam Christus Dominus per actus subsequeutes meruit novo titulo id quod jam per primum actum meruerat, quia quilibet actus illius erat infinitè meritorius: unde per plures actus non meruit magis quàm per unum; quia infinito, qua ratione infinitum est, nulla potest fieri additio: hæc autem ratio non habet locum in meritis nostris, quæ finita sunt: unde non est simile.

D Ad confirmationem dicendum, quod argumentum illud tangit celebrem illam difficultatem, de qua disputant Theologi in Tractatu de pœnitentia, qualiter scilicet bona opera facta in gratia & charitate, & per peccatum subsequens mortificata, per pœnitentiam reviviscant: unde non est præsentis instituti illam hic resolvere, & mentem D. Thomæ, quæ hac in parte paulò videtur obfcurior, indagare: sed de hoc in dicto Tractatu de pœnitentia ex professo agendum erit. Disp. 1. art. 2.

ARTICVLVS VIII.

Quando detur augmentum gratiæ & charitatis, actibus remissis debitum?

E Hæc est difficilior pars hujus celebris controversæ, quam in fine art. 6. proposuimus: licet enim omnes ferè Theologi, paucis exceptis, quos articulo præcedenti impugnavimus, fateantur actus remissos mereri augmentum gratiæ & charitatis, sicut & vitam æternam, in explicando tamen tempore, quo gratiæ & charitatis augmentum, actibus remissis debitum, à Deo confertur, valde inter se divisi sunt: quidam enim attendentes ad solam rationem meriti de condigno, asserunt tale augmentum dari statim, quæ elicitur actus meritorius, sive intensus, sive remissus. Ita præter Nominales docent Suarez, Vazquez, Zumel, & alij, qui existimant ad augmentum gratiæ non requiri dispositionem physicam, sed sufficere moralem & meritoriam.

Thomistæ verò, qui oppositum sentiunt, & qui utramque dispositionem ad augmentum gratiæ & charitatis cum S. Doctore requirunt, considerantes non solum rationem meriti, sed etiam rationem dispositionis, quâ subiectum debet proportionari formæ recipiendæ, negant statim dari augmentum gratiæ & charitatis quod debetur actibus remissis, & dicunt illud differri quoad usque subiectum fuerit sufficienter dispositum, ut expressè docet S. Thomas, locis infra referendis. Sed adhuc restat difficultas, & controversia inter illos, an homo per actus æquales vel intensiores habitu, quos elicit in hac vita, sufficienter ad ejus augmentum disponatur, vel solum in ingressu gloriæ, seu in primo instanti visionis beatificæ, in quo elicit actum charitatis, ad minus tantæ intensiōis, quantæ fuit meritum actuum remissorum viæ. Pro resolutione hujus difficultatis,

139. Notandum est ex S. Thoma; p. quæst. 7. art. 11. quod gratia potest dupliciter considerari: primò in esse habitus & qualitatis, secundum physicam realitatem quam habet: secundò in esse gratiæ, quatenus videlicet iustus per illam acceptatur ad gloriam, medijs bonis operibus meritorijs. Similiter etiam charitas potest considerari in esse habitus & qualitatis: vel secundum rationem propriam charitatis, id est amicitia erga Deum. Hoc præmissis, sit

§. I.

Tribus conclusionibus difficultas resolvitur.

140. Dico primò: Gratia in esse gratiæ, & similiter charitas in esse charitatis, statim augentur per actus etiam remissos. Ita docent Alvarez, Nugno, Marcus à Serra, Joannes à S. Thoma, & alij ex nostris Thomistis, sequiturque manifestè ex dictis articulo præcedenti: cum enim iustus per actus remissos charitatis de condigno mereatur augmentum gratiæ, charitatis, & gloriæ, ut ibidem ostendimus, mox ut actum remissum charitatis elicit, acquirit jus ad novum gradum gratiæ, charitatis, & gloriæ, & à Deo tunc acceptatur ad illum: Ergo per talem actum statim augetur gratia in esse gratiæ. Consequentia patet: nam ut notabili præcedenti declaravimus, gratiam augeri in esse gratiæ, nihil aliud est, quam illam novum jus acquirere ad gloriam, & iustum ratione illius ad majus præmium à Deo acceptari, seu destinari.

141. Dico secundò, gratia & charitas, in esse habitus & qualitatis, non augentur statim per actus habitu remissiores.

Hæc conclusio docetur expressè à D. Thoma varijs in locis, præsertim 1. 2. quæst. 114. art. 8. ad 3. ubi sic ait: *Quolibet actu meritorio meretur homo augmentum gratiæ, sicut & gratiæ consumptionem, quæ est vita æterna. Sed sicut vita æterna non statim redditur, sed suo tempore, ita nec gratia statim augetur, sed suo tempore, cum scilicet aliquis sufficienter fuerit dispositus ad gratiæ augmentum.* Quæ verba D. Thomæ de actibus remissis procedunt, ut patet ex argumento quod sibi obijcit: Ergo censet augmentum gratiæ & charitatis, actibus remissis debitum, non conferri statim, saltem in esse habitus & qualitatis, nec per actus remissos gratiam & charitatem statim augeri. Unde hic quæst. 24. art. 6. ad 1. *Quilibet* (inquit) *actus charitatis meretur vitam æternam, non quidem statim exhibendam, sed suo*

A tempore. Similiter etiam quilibet actus charitatis meretur charitatis augmentum, non tamen statim augetur, sed quando aliquis conatur ad hujusmodi augmentum.

Respondet Zumel 1. 2. quæst. 114. art. 8. D. Thomam solum negare, actibus charitatis remissis augeri statim gratiam & charitatem, dispositivè, & connaturaliter, non tamen excludere, quin statim illis actibus meritorie augeantur.

Sed contra primò: Propositio D. Thomæ negativa est, & consequenter omnem modum augmenti charitatis & gratiæ, statim collati, excludit. Secundò, Duo asserit S. Doctor: primum est augmentum gratiæ, actibus remissis debitum, non statim dari: secundum est, dari suo tempore, cum scilicet aliquis fuerit sufficienter dispositus: Sed hoc secundum esset falsum, si statim tale augmentum daretur titulo meriti, alioquin dicendum esset actibus remissis duplex dari augmentum, unum titulo meriti, & aliud titulo congruæ dispositionis; quod absurdissimum est, sic enim actus remissi essent melioris conditionis, quam intensi, cum istis unum tantum augmentum respondeat: Ergo illa interpretatio non est legitima, nec ad mentem S. Thomæ.

Potest insuper suaderi conclusio ratione fundamentali, quam idem S. Doctor loco secundo citato in corpore articuli insinuat. Solus ille actus

C auget statim gratiam & charitatem, in esse physico qualitatis, in quo reperitur ratio meriti, & ratio proportionatæ dispositionis ad augmentum recipiendum: Sed actus remissi, etsi habeant rationem meriti, non habent tamen rationem proportionatæ dispositionis ad augmentum recipiendum: Ergo non augent statim gratiam & charitatem in esse physico qualitatis. Major probatur, Gratia habitualis in prima sui infusione datur dependenter à dispositionibus, & juxta earum proportionem, ut docet D. Thomas 1. 2. quæst. 112. art. 2. constatque tum ex Tridentino sess. 6. cap. 7. dicente: *Instillam in nobis recipientes, unusquisque secundum propriam cujusque dispositionem*: tum ex D. Hieronymo in illud ad Ephes. 4. *Vnicuique autem secundum propriam mensuram*, ubi sic ait: *Gratia juxta mensuram credentibus datur, &c. Iuxta mensuram vasculorum Deus infundit liquorem, tantum muneris largiens, quantum potest ille cui donatur accipere*: Ergo etiam augmentum gratiæ, & charitatis, non solum meritorie, sed etiam dispositivè dependet à nostris actibus; per easdem enim causas per quas sunt habitus, etiam augentur, & consequenter solum per illos actus augebuntur gratia & charitas, in quibus præter rationem meriti invenietur ratio proportionatæ dispositionis ad illarum augmentum. Unde licet Deus possit absque nostra dispositione augere, & majorem ac intensiorem redere in nobis gratiam & charitatem, hoc tamen non erit propriè augmentum: sicut teste D. Thomæ 1. de cælo lect. 7. non est propriè augmentum in elementis, quando per juxtapositionem absque eorum actione augentur, sed solum in animalibus, & plantis, quorum augmento idem

D S. Doctor hic quæstione 24. articulo 6. in corp. simile esse dicit augmentum spirituale charitatis: ideoque sicut augmentum viventium non fit, nisi per actum potentia vegetativæ & augmentativæ, physicè concurrentem ad illud; ita augmentum charitatis non fit nisi per actum charitatis, physicè ad illud disponentem & concurrentem.

143. Minor verò, quæ asserit actus remissos charitatis non habere rationem proportionatæ dispositionis ad ipsius augmentum, manifesta videtur: nam ut communiter docent Theologi cum S. Thoma 1. 2. quæst. 52. art. 3. actus naturales remissi non disponunt sufficienter ad augmentum habitus acquisiti: Ergo cum auctor gratiæ in supernaturalibus ad instar naturalium agentium incedat, & in supernaturalibus, quantum fieri potest, juxta modum naturalium procedendum sit, actus supernaturales remissi non sunt dispositiones sufficientes ad augmentum habitus supernaturalis.

144. Respondebis negando consequentiam: quia habitus acquisiti dependent à nostris actibus in genere causæ efficientis physiciæ, quæ non agit ultra propriam intensiorem: habitus autem infusi non efficiuntur, nec augentur physice nostris actibus, sed tantum moraliter: & ideo possunt augeri per actus supernaturales remissos.

145. Sed contra primò: Etsi actus fidei non causet efficienter physice fidei habitum, nec augmentum ejus, tamen solus actus, habitu præexistente intensior, ad augmentum fidei sufficienter disponit in homine peccatore: Ergo quamvis charitas nec causetur, nec augeatur efficienter physice nostris actibus, solus tamen actus præexistente habitu intensior, erit sufficiens dispositio ad ejus augmentum.

146. Contra secundò: Quamvis gratia in prima sui infusione non efficiatur physice nostris actibus, infunditur tamen juxta mensuram & intensiorem illorum, eodem modo quo habitus acquisiti juxta suorum actuum intensiorem causantur, & idem est de charitate dicendum: Ergo cum eadem sit ratio augmenti habitus, & productionis illius, eò quòd augmentum sit veluti continuata ipsius rei productio, gratia & charitas juxta suorum actuum intensiorem augentur, etsi per actus nostros efficienter physice non augeantur.

147. Dices, esse discrimen inter primam gratiæ infusionem, & ipsius augmentum: nam respectu gratiæ, quatenus primò infusa, actus nostri non comparantur ut merita, sed tantum ut dispositiones; & ideo infunditur juxta illorum intensiorem: respectu verò augmenti obtinent rationem meriti; & ideo, licet non sint proportionatæ dispositiones, statim consequuntur augmentum.

148. Sed contra primò: Forma quæ ex natura rei petit fieri in subiecto disposito, etiam in sui augmento præviā petit dispositionem; cum augmentum formæ, & prima ejus productio, ejusdem sint rationis, ut supra dicebamus, & per easdem causas aliquid augeatur & fiat: Sed gratia quoad suum fieri, & primum sui esse, petit ex natura rei prævias dispositiones, ut in Tractatu de Gratia ostensum est: Ergo etiam in sui augmento prævias dispositiones exposcit; & consequenter, quamvis actus nostri sint meritorij augmenti gratiæ, illud tamen augmentum non infunditur à Deo, nisi prævia dispositio illi proportionata præcedat.

149. Contra secundò: Juxta Suarem, & alios Recentiores, actus contritionis, & charitatis, quibus ad primam gratiam justificantem disponimur, eam de congruo promerentur; & tamen quamvis in ratione meriti crescant, nisi etiam in ratione dispositionis intensivè augeantur, non nisi æqualem gratiam inducunt: v. g. si actus charitatis sit tantum intensus ut duo, quamvis in valore meritorio ex aliis capitibus crescat, non disponet

A nisi ad gratiam ut duo: Ergo quamvis actus nostri, respectu augmenti gratiæ, obtineant rationem meriti; quia tamen simul habent rationem dispositionis, præparantis animam ad illud recipiendum, illud non consequuntur de facto, donec sufficienter ad illud disponant, seu nisi sint proportionatæ dispositiones respectu illius.

Dico tertio: Augmentum gratiæ & charitatis, actibus remissis debitum, non datur in hac vita, quando homo æqualem, vel intensiorem actum charitatis elicit, sed differtur usque ad ingressum gloriæ, seu usque ad primum instans glorificationis, in quo homo prorumpit in actum ferventissimum charitatis, qui non habet rationem meriti, sed tantum dispositionis ad recipiendum augmentum debitum actibus remissis, in via elicitis. Ita docent Thomistæ supra citati, quibus subscribit Illustrissimus Dominus de Marinis, ubi supra cap. 4.

150. Prima pars probatur: Tunc homo recipit augmentum gratiæ, actibus remissis debitum, quando sufficienter ad illud recipiendum disponitur, ut docet D. Thomas locis supra adductis: Sed actus habitui præexistenti æqualis non disponit sufficienter ad augmentum ejus: Ergo non recipit homo augmentum actibus remissis debitum, quando elicit actum charitatis, æqualem habitui præexistenti. Major patet ex supra dictis, Minor probatur ex D. Thoma hic art. 6. in corp. ubi ait: *Habitudine crescente, homo prorumpit in actum ferventem dilectionis, quousque conetur ad charitatis profectum. & tunc charitas augetur in actu.* Ergo sentit D. Thomas, solum actum intensiorem habitu esse sufficientem dispositionem ad augmentum habitus recipiendum.

151. Nec obstat quod idem S. Doctor in 1. dist. 17. quæst. 2. art. 3. videatur docere oppositum, his verbis: *Quando actus charitatis procedit ex tota virtute habentis, & quantum ad virtutem naturæ, & quantum ad virtutem habitus infusi; tunc unus actus disponit, & meretur augmentum charitatis, ut statim fiat.* Non obstat, inquam, cum enim S. Doctor asserit hominem disponi ad augmentum habitus recipiendum, per actum procedentem ex tota virtute habitus infusi, & ex tota virtute naturæ, loquitur de natura elevata per auxilium transiens, ex quo simul cum habitu componitur causa adæquata actus intensioris habitui. Unde ex verbis illis D. Thomæ non colligitur, actum adæquantem habitum ad illius augmentum statim recipiendum disponere. Et ratio etiam id suadet: Nam actus æquales non augent habitum naturalem & acquisitum, ut docent nostri Thomistæ 1. 2. quæst. 52. art. 3. Ergo cum de supernaturalibus (ut supra dicebamus) juxta modum naturalium, quantum fieri potest, philosophandum sit, etiam actus supernaturales, habitui infuso & supernaturali æquales, non disponunt sufficienter ad augmentum ejus statim recipiendum.

152. Secunda verò pars conclusionis, quæ asserit augmentum actibus remissis debitum, non dari, quando justus in hac vita actum ferventorem charitatis elicit, breviter suadet. Quando justus in hac vita in ferventorem actum charitatis prorumpit, se disponit quidem per talem actum ad augmentum gratiæ & charitatis recipiendum, & de facto ipsum recipit, sed tunc tale augmentum datur solum pro ipso actu ferventiori, & adæquatè ipsi correspondet, eodem planè modo, ac si nullus præcessisset actus remissus: Ergo tunc

non tribuitur augmentum actibus remissis debitum, sed illud tantum quod actui intensiori debetur.

154. Respondent aliqui, quod licet actus intensior charitatis, ratione sui disponat solum ad augmentum sibi correspondens, & proportionatum, in virtute tamen actuum remissorum precedentium, disponit ad recipiendos aliquos gradus gratiae & charitatis, actibus remissis debitos: unde dicunt, quando ponitur actus intensior, non solum conferri augmentum illi debitum, & correspondens, sed insuper dari gradus aliquos gratiae & charitatis, actibus remissis debitos; v. g. si actus charitatis habitum praexistentem duobus gradibus superet, quando ille elicitur, quatuor gradus gratiae & charitatis conferuntur, duo pro praesenti dispositione, & duo propter actus remissos antecedentes; alij vero gradus, actibus remissis debiti, in ingressu gloriae conferuntur.

155. Sed contra primum: Vel actus intensior ad illos gradus charitatis disponit in virtute precedentium actuum remissorum, transitive, vel intransitive? Non primum: ad hoc enim necessarium erat, quod ex actibus precedentibus aliquid a se distinctum reciperet, ratione cuius virtuosior, & potentior in ratione dispositionis redderetur; nihil autem actus intensior a precedentibus actibus remissis recipi. Nec etiam secundum: tunc enim aliquid agit vel disponit in virtute alterius intransitive, quando seipso est virtus illi subordinata, sicut calor est virtus subordinata igni; actus autem intensior non est seipso virtus precedentium actuum remissorum: Ergo in nullo vero sensu disponit in virtute precedentium actuum remissorum ad duos illos gradus actibus remissis correspondentes.

156. Contra secundum: Si actus intensior disponat in virtute actuum remissorum precedentium, debet disponere ad totum augmentum actibus remissis debitum, non vero solum ad aliquos gradus gratiae & charitatis illis debitos; v. g. si praecesserint viginti actus remissi charitatis, & actus sequens sit intensus ut decem, debet disponere ad triginta gradus gratiae & charitatis: Sed hoc ab illis Authoribus non admittitur: Ergo non loquuntur consequenter ad sua principia. Sequela Majoris patet: causalitas enim alicui competens non ratione sui, sed ratione alterius, debet illi proportionari, seu commensurari; nam accidens v. g. quia agit in virtute substantiae, producit substantiam: Ergo si actus intensior ad augmentum charitatis disponat in virtute actuum remissorum precedentium, debet in virtute illorum disponere ad totum augmentum illis debitum, quamvis ratione sui non possit nisi ad suae intensiois gradus disponere.

157. Tertia denique pars, quae asserit augmentum actibus remissis debitum, usque ad ingressum gloriae, seu primum instans glorificationis differri, sequitur ex dictis in precedentibus: cum enim actus remissi charitatis mereantur de condigno augmentum gratiae & charitatis, ut articulo precedenti ostendimus, & meritum de condigno nunquam frustratur suo premio; si homo augmentum illud gratiae & charitatis non recipit in hac vita, quando aequalem habitui, vel illo intensiorem actum charitatis elicit, ut jam ostendimus, superest solum ut illud recipiat in altera vita, & in ingressu gloriae, seu in primo instanti glorificationis. Unde D. Thomas 1. 2. qu. 114. art. 8. ad 3. de actibus remissis loquens, ait: *Quolibet actu*

A *meritorio meretur homo augmentum gratiae, sicut & gratia consummationem, quae est vita aeterna.* Ergo sicut actibus remissis non meretur gratiae consummationem, seu gloriam, statim, aut in hac vita conferendam, sed in alia vita, in qua erit dispositus per lumen gloriae ad videndam Dei essentiam; ita nec meretur gratiae & charitatis augmentum, statim, aut in hac vita tribuendum, sed in alia vita, & in ingressu gloriae, seu in primo glorificationis instanti: tunc enim anima eliciet actum charitatis, ad minus tantae intensiois, quantae fuit meritum actuum remissorum viae, & in illo actu sufficienter disponetur ad gratiae & charitatis augmentum, quod meruerat in via per actus remissos; talique actui (non quidem ut merito, cum non sit actus viatoris) sed ut physicae dispositioni, respondebit augmentum gratiae & charitatis, quod in eodem instanti habebit; sicut habetur forma in eodem instanti, in quo est ultima dispositio ad illam.

Neque hoc voluntarie, & absque fundamento dicitur, ut perperam nobis aliqui obijciunt: nam ut art. 6. dicebamus, charitas beatorum non manet in eodem statu intensiois, in quo fuit in ultimo instanti viae, sed maximum incrementum accipit, cum primum homo fit beatus; quod non erit absque dispositione physica intensioris actus dilectionis Dei, qui proinde tunc animam praeparare & disponere potest ad recipiendum totum augmentum, actibus remissis, in via elicitis, debitum. Unde D. Thomas in supplem. qu. 93. art. 3. ait, *mansiones distinguuntur in caelo, secundum charitatem patriae, quae quando in aliquo erit perfectior, tanto reddet eum capaciorem divinae charitatis, secundum cuius augmentum augebitur perfectio divina visionis.* Quibus verbis aperte declarat, actum charitatis patriae se habere ut principium proximum, animam disponens ut sit capax charitatis divinae, ejusque augmentum recipiat, quod in hac vita, defectu dispositionis physicae, eam ultimo ad illud recipiendum praeparantis, infusum non fuerat.

Adde quod altera vita est tempus recipiendi primum adequatum, quod homo meruit per actus antecedentes in via: Ergo primum quod non confertur in hoc saeculo, debet conferri in alio.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primum contra primam & secundam conclusionem: Repugnat gratiam augeri in esse gratiae, & non augeri in esse qualitatis: Ergo duae primae conclusiones inter se pugnant. Consequentia patet: nam in prima diximus, per actus remissos gratiam statim augeri in esse gratiae; & in secunda asserimus eam non augeri tunc in esse habitus & qualitatis. Antecedens vero probatur: Gratiam augeri in esse gratiae, est eam augeri in ratione juris & acceptationis ad gloriam: Sed repugnat eam in ista ratione augeri, nisi etiam in ratione habitus & qualitatis augeatur: Ergo repugnat gratiam augeri in esse gratiae, & non augeri in esse qualitatis. Major patet: Minor probatur. Dare jus ad gloriam, non est denominatio extrinseca in gratia, sed praedicatum intrinsecum, quod consequitur ad physicam ejus entitatem: Ergo repugnat gratiam, ut dantem jus ad gloriam, augeri, nisi etiam physice, & in ratione habitus & qualitatis augeatur.

160. Confirmatur primò: Quia cognoscibilitas fe-
quitur immaterialitatem, repugnat augeri entis
cognoscibilitatem, non aucta illius immateria-
litate: Sed jus & acceptatio ad gloriam, à gratia
habituali proveniens, consequitur ad ejus phy-
sicam entitatem: Ergo repugnat illam, ut dantem
jus ad gloriam, augeri, nisi etiam physica ejus en-
titas augeatur.

161. Confirmatur secundò: Non potest augeri ra-
tio specifica, nisi etiam ratio generica augeatur,
v.g. si intenditur albedo, debet etiam intendi
color: Sed ratio habitus & qualitatis est generica
ad rationem gratiae, ut patet: Ergo illa non potest
augeri in esse gratiae, nisi statim in esse habitus &
charitatis augeatur.

162. Confirmatur tertio: Si per actus remissos
statim augeatur gratia in esse gratiae, & tamen
non augeatur in esse habitus & qualitatis, nisi
in ingressu gloriae, seu in primo glorificationis in-
stanti, ut in tertia conclusione asseruimus, sequi-
tur quod in hac vita nunquam salvetur aequalitas
inter gratiam in esse gratiae, & in esse habitus &
qualitatis, postquam homo justus aliquos actus
remissos charitatis elicit: Sed hoc videtur ab-
surdum: Ergo & illud.

163. Ad objectionem respondeo, negando Ante-
cedens. Ad cujus probationem, distingo Majore-
m: Gratiam augeri in esse gratiae, ut eam auge-
ri in ratione juris physici ad gloriam, ut heredi-
tatem, nego Majorem: est eam augeri in ratione
juris moralis ad gloriam, ut premium & coro-
nam, concedo Majorem: & sub eadem distin-
ctione Minoris, nego Consequentiam.

Explicatur solutio: Quando dicimus per actus
remissos gratiam in esse gratiae statim augeri, non
intendimus illam per tales actus augeri in esse
gratiae intrinsecè, seu acquirere majus jus intrin-
secum ad majorem gloriam ut hereditatem; cum
enim tale jus sit filiationis divinae, non datur nisi
aucta forma intrinsecà, dante & constituyente ra-
tionem filij; sed tantum volumus per illos actus
meritorios dari jus morale & meritorium ad ma-
jorem gloriam recipiendam, mediata, id est me-
diante actu intensiori, qui in primo instanti glo-
rificationis elicitur, & disponit physicè ad reci-
piendum augmentum gratiae & gloriae, actibus
remissis in via elicitis debitum, ut in tertia con-
clusionem declaravimus.

164. Ex quo patet solutio ad primam confirmatio-
nem: concessa enim Majori, Minor distinguenda
est: Jus physicum & intrinsecum ad gloriam ut
hereditatem consequitur ad physicam gratiae en-
titem, concedo Minorem: Jus morale & ex-
trinsecum ad gloriam, ut premium & coronam,
sequitur ad physicam gratiae entitatem, nego Mi-
nores; istud enim jus sequitur immediatè ad
actus meritorios de condigno vitae aeternae, quales
sunt actus remissi charitatis, ut articulo praece-
denti ostendimus: unde licet parvulis, cum gra-
tia baptismali decedentibus, detur gloria per
modum hereditatis, non tamen per modum prae-
mij & coronae, quia nulla habent propria me-
rita.

165. Ad secundam, concessa Majori, distingo Mi-
nores: Ratio habitus & qualitatis est generica
ad rationem gratiae, physicè spectata, concedo
Minorem: considerata esse moris, nego Mino-
rem. Similiter distingo Consequens: Ergo illa
non potest augeri in esse gratiae, nisi statim in
esse habitus & qualitatis augeatur, in esse gratiae
physicè spectata, concedo: in esse gratiae mo-

raliter considerata, nego. Gratia igitur in esse
gratiae consideratur dupliciter: primo in esse phy-
sico, secundum quod est ultima differentia con-
trahens habitum ad talem speciem: secundò in
esse morali, quatenus mediantibus operibus me-
ritoriis, per illam acceptatur homo ad gloriam
ut coronam. Unde dicimus, quod quando gra-
tia secundum propriam rationem specificam gra-
tiae augeatur in esse physico, etiam debet augeri
in ratione habitus; non tamen necessarium est,
quod augeatur gratia in esse habitus, quando
augeatur in esse gratiae, in genere morali. Est
exemplum in habituali gratia Christi, quae qui-
dem in esse physico finita est, etiam secundum dif-
ferentiam specificam gratiae, ut 3. p. qu. 7. art. 11.
docent communiter Theologi cum S. Thoma,
tamen secundum morale dignitatem, inquan-
tum nempe est principium infiniti meriti, & sa-
tisfactionis infinitae, est in genere gratiae infinita,
ratione suppositi operantis, ut ibidem docet S.
Doctor.

Ad tertiam confirmationem dico, nullum esse
inconveniens, quod in via non semper salvetur
aequalitas & proportio inter quantitatem gratiae
in esse habitus, & quantitatem ejusdem in esse
gratiae, seu meriti; sed sufficere quod servetur in
patria, ubi etiam servabitur aequalitas inter quan-
titem gratiae, & quantitatem gloriae; nam in
patria omnia consummata erunt & perfecta.
Imò in Christo non salvatur, nec salvari potest
talis aequalitas & proportio; cum repugnet gra-
tiam Christi in esse habitus & qualitatis esse infi-
nitam, licet per illam meruerit premium infinitum,
saltem in esse moris, seu infiniti valoris &
pretij, de quo Tractatu de Incarnatione, quando
de gratia Christi differemus.

Objicies secundò contra secundam conclu-
sionem. Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 16.
& can. 24. docet justificatos de die in diem per
bona opera, subindeque per actus remissos cha-
ritatis, crescere in accepta justitia, & magis justi-
ficari, ac sanctiores fieri: Ergo censet per actus
remissos charitatis, gratiam in esse physico quali-
tatis statim augeri.

D Sed negatur consequentia: ut enim justi cen-
seantur per actus etiam remissos de die in diem
crescere in accepta justitia, & magis justificari,
ac sanctiores fieri, non oportet gratiam & cha-
ritatem in illis physicè actu augeri, majoremque
fieri secundum intensiorem, sed sufficit illam
fieri majorem moraliter & jus ad majorem glo-
riam & charitatem, suo tempore conferendam,
acquirere: sicut peccatores per actus remissos vi-
tiorum dicuntur crescere in injustitia, & pejores
fieri, licet per tales actus nihil reale physicum in
ipsis producat, habitus enim vitiosi, sicut & vir-
tutes acquisite, physicè non extenduntur, nec au-
gentur per actus remissos, sed solum per actus
habitu intensiores, ut communiter docent Theo-
logi.

E Objicies tertio: Id quod cadit sub merito de
condigno, confertur infallibiliter: Sed actus re-
missi merentur de condigno augmentum gratiae &
charitatis, ut statim conferendum: Ergo tale aug-
mentum statim confertur. Major patet: Minor
probat. Actus remissi adaequant suo valore aug-
mentum gratiae & charitatis, prout conferendum
statim; cum in illo statim dando non sit major
aestimabilitas, quam in illo secundum se sumptis:
Ergo de condigno merentur tale augmentum,
prout statim conferendum.

Confirmatur

180. Confirmatur: Actus intensus ut sex, elicitus ab habente charitatem ut octo, majoris est dignitatis actu intenso ut quatuor, elicto ab habente charitatem ut duo: Sed iste secundus actus meretur augmentum gratiæ & charitatis, ut statim conferendum: Ergo & primus.

181. Confirmatur ampliùs: Actus intensus ut sex habet, quantum est de se, ut sit meritorius de condigno augmenti gratiæ & charitatis, ut statim conferendi: Sed hanc vim non amittit ex eo quod in subiecto intensior gratia præcedat, alias peioris conditionis redderetur ob maiorem sanctitatem subiecti, ut articulo præcedenti contra Bannem arguebamus: Ergo etiam in subiecto, in quo major gratia præcedit, & quod habet charitatem ut octo, meretur augmentum gratiæ & charitatis, ut statim conferendum.

182. Ad objectionem, concessa Majori, neganda est Minor. Ad cujus probationem, nego Antecedens: actus enim charitatis non adæquant suo valore præmium, nisi connaturaliter conferendum: augmentum verò gratiæ & charitatis non datur connaturaliter, nisi proportionata dispositio præcedat, qualem dispositionem non esse actum remissum, vel æqualem, sed solum actum habitu intensiorem, supra ostendimus; & ideo actus remissi charitatis cum tali augmento ut statim conferendo non adæquantur moraliter. Unde

183. Ad primam confirmationem dicatur, ex eo quod actus intensus ut sex, elicitus ab habente charitatem ut octo, majoris sit dignitatis actu intenso ut quatuor, elicto ab habente charitatem ut duo, solum colligi talem actum esse majoris augmenti gratiæ & charitatis meritorium, non tamen augmenti ut statim conferendi, propter rationem jam dictam.

184. Ad secundam verò, concessa Majori, nego Minorem: si enim actus charitatis ut sex eliciatur à subiecto, habente charitatem habitualement intensam ut octo, per accidens non erit meritorius de condigno augmenti gratiæ & charitatis, statim conferendi: hoc tamen non provenit ex eo quod, ratione majoris dignitatis subiecti, peioris conditionis fiat quantum ad dignitatem; sed ex eo quod augmentum statim conferendum alterius sit rationis & conditionis, & præter meritum

A proportionatam dispositionem in subiecto requiratur, ut jam diximus.

Obijcies quarto contra tertiam conclusionem: Si actus ferventissimus charitatis, quem homo in primo instanti glorificationis elicit, disponderet ad augmentum gratiæ & charitatis, actibus remissis in via elictis debitum, disponderet etiam consequenter ad augmentum luminis gloriæ, tali gratiæ & charitati correspondens: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Sequela Majoris patet: Minor probatur. Actus charitatis quem homo in primo instanti glorificationis elicit, non procedit à fide, quæ in patria non remanet, nec per eam regulatur, sed per visionem beatam: Ergo prius intelligitur lumen gloriæ, seu visio beatifica in subiecto, quam talis actus charitatis in voluntate; & aliunde visio illa semel data non potest ampliùs augeri: Ergo cum nihil disponat ad formam quam præsupponit in subiecto, & à qua dependet & profluit, talis actus charitatis ad augmentum luminis gloriæ dispondere nequit.

C Respondeo concessa Majori, negando Minorem. Ad cujus probationem, concessa Antecedente, nego Consequentiam: licet enim actus ille charitatis, quem homo in primo instanti glorificationis elicit, & per quem ad recipiendum augmentum gratiæ & charitatis, actibus remissis in via elictis debitum, physicè se disponit, procedat à visione beata, & per ipsam regulatur; hoc tamen non obstat quin possit eam in genere causæ dispositivæ præcedere, subindeque ad augmentum luminis gloriæ physicè animam dispondere: sicut quælibet dispositio ultima præcedit formam in genere causæ dispositivæ, & ab illa procedit, ac in genere causæ efficientis dependet: *Calor enim, qui est dispositio ad formam ignis, est effectus profluens à forma ignis*, inquit S. Thomas 3. p. quæst. 7. art. 13. ad 2. & organizatio corporis est dispositio ad receptionem animæ, & tamen corpus non habet esse organicum, nisi ab anima, ut docet idem S. Doctor 1. p. quæst. 76. art. 4. ad 1. Eandem doctrinam, ac mutuam causarum dependentiam, & causalitatem, pluribus alijs exemplis in Tractatu de justificatione elucidavimus: unde hic diutiùs immorari non expedit.

185.

186.

Disp. 1.
art. 8.